

İÇ DENETİM ALANINDA MESLEKİ YETKİNLİKLERİN GÜÇLENDİRİLMESİ ARAYIŞLARI VE İNGİLTERE VE İRLANDA İÇ DENETÇİLER ENSTİTÜSÜNÜN YETKİNLİK TANIMLAMALARI

Yrd. Doç. Dr. Hasan ABDİOĞLU*

1. GİRİŞ

Son yıllarda dünyada yaşanan gelişmeler çerçevesinde iç denetim önem kazanmış, dinamik bir yaklaşım haline gelmiş, iç denetimden beklentiler artmış ve sürekli genişleyen rolleri ile giderek daha dinamik bir süreç niteliği kazanan iç denetimin gerektirdiği mesleki yetkinlik ve donanımlar ön plana çıkmaya başlamıştır. Günümüzde iç denetçilerin küreselleşen dünyada değişen ihtiyaçlara cevap verebilmeleri, artan rol ve sorumluluklarının gereğini yerine getirebilmeleri, ancak belirli yetkinliklere sahip olmaları ile mümkün olacaktır. Bu nedenledir ki, mesleki yetkinlik ve donanımlarını geliştirmek ve mesleğin ehliyetli kişiler tarafından icra edilmesini güvence altına almak amacıyla, dünyadaki yetkin meslek kuruluşları tarafından mesleki yetkinlik statüleri geliştirilmiştir. Bu kuruluşların en önemlilerinden birisi de, İngiltere ve İrlanda İç Denetim Enstitüsü'dür.

1948 yılında kurulan İngiltere ve İrlanda İç Denetçiler Enstitüsü'nün, İngiltere ve İrlanda'da 7.000 üyesi ve dünya çapında da etik kuralları ve iç denetim mesleki uygulama standartlarını paylaşan 100.000 adet iç denetçisi bulunmaktadır. İngiltere ve İrlanda İç Denetçiler Enstitüsü; risk yönetimi, kurumsal yönetim ve iç kontrol alanlarında tanınmış bir enstitüdür. Enstitü, iç denetimin çıkarlarını en üst seviyede tutmaya çalışmakta ve dünyada iç denetçilerin eğitimini ve yetiştirilmesini sağlamak için çaba sarf etmektedir¹.

İngiltere ve İrlanda İç Denetçiler Enstitüsü, kendi iş kültürünün ve mesleki eğitim kültürünün özel ihtiyaçlarını yansıtan mesleki yetkinlik statüleri

* Balıkesir Üniversitesi, Bandırma İ.İ.B.F. İşletme Bölümü Öğretim Üyesi.
hasanabdioglu@balikesir.edu.tr

¹ Institute of Internal Auditors - UK and Ireland.

http://www.iaapweb.com/library/professional_bodies/ia.html, 20.08.2007

oluşturmuştur². İngiltere ve İrlanda İç Denetçiler Enstitüsü tarafından dört farklı mesleki yetkinlik statüsü öngörülmüştür. Bunlar; İç Denetim ve İş Riski Alanında Sertifikalı Mesleki Yetkinlik Statüsü - CertIA (Certificate in Internal Audit and Business Risk), İç Denetim ve İş Riski Alanında Diplomalı Mesleki Yetkinlik Statüsü - PIIA (Diploma in Internal Audit and Business Risk), Yönetim ve İç Denetim Alanında Üst Düzey Diplomalı Mesleki Yetkinlik Statüsü - MIIA (Advanced Diploma in Internal Audit Practice) ve Bilgisayar Destekli Denetimde Mesleki Yetkinlik Statüsü - QiCA (The Qualification in Computer Auditing)³dir³.

Mesleki yetkinlik statülerinin sağladığı güvence, yönetimin kontrol çerçevesinin ve uygulamalarının sağlamlığını etkilemekte ve karar alma mekanizmalarının başarısını sağlamaktadır. Üst yönetimin karar verebilmek için yüksek kalitede bilgiye duyduğu ihtiyaç, söz konusu mesleki yetkinliklere sahip personelin kuruluş içerisinde istihdam edilmesi ile zamanlı, eksiksiz ve doğru bilgi elde edinilmesi sağlanacaktır.

Bugünün iş yaşamında iç denetim modern organizasyonların yaşamsal değeri olarak yönetimin en güçlü parçası haline gelmiştir. İç denetimin her geçen gün önemi artmakta ve değer kazanmaktadır. İç denetimin göze çarpan bir şekilde genişleyen uygulama sahası, dinamik kariyer imkânları sunmasını da beraberinde getirmektedir.

Bu çalışmanın amacı İngiltere ve İrlanda İç Denetçiler Enstitüsünce oluşturulan mesleki yetkinlik statülerini açıklayarak mesleki yetkinlik sahibi kişilerin mesleki gelişimlerine yönelik bilgiler vermek ve bu mesleki statülerin gerekliliğini, ön görülme amaçları ile birlikte ortaya koymaktır.

2. İÇ DENETÇİLİK VE İÇ DENETİMİN ARTAN ÖNEMİ

ABD İç Denetim Enstitüsü mesleğin geleceğe bakışını kavrayacak biçimde ve daha üstün nitelikte bir denetim hizmetinin sunulabilmesi amacıyla iç denetimi şöyle tanımlamaktadır: *“İç denetim, bir kurumun faaliyetlerini geliştirmek ve ona değer katmak amacıyla güden bağımsız ve objektif bir güvence ve danışmanlık faaliyetidir. İç denetim kurumun risk yönetimi, kontrol ve kurumsal yönetim*

² İç Denetim, Avrupa İç Denetim Enstitüleri Konfederasyonu Konum Raporu, Şubat 2005, s. 24.

[http://www.tide.org.tr/tideweb/resimler/upload/Documents/ECIIA_KonumRaporu_Subat2005%20\(2\).pdf](http://www.tide.org.tr/tideweb/resimler/upload/Documents/ECIIA_KonumRaporu_Subat2005%20(2).pdf), 20.08.2007

³ http://www.gAAPweb.com/library/professional_bodies/ia.html, 20.08.2007

süreçlerinin etkinliğini değerlendirmek ve geliştirmek amacıyla yönelik sistemli ve disiplinli bir yaklaşım getirerek kurumun amaçlarına ulaşmasına yardımcı olmaktadır⁴”. Sawyer’in yapmış olduğu tanıma göre ise iç denetim bir organizasyondaki⁵;

- Finansal ve operasyonel bilginin doğru ve güvenilir olup olmadığı,
- İşletmenin risklerinin tanımlanmış ve asgariye indirilmiş olup olmadığı,
- Dış düzenlemelerin ve kabul edilen iç politikaların ve usullerin izlenip izlenmediği,
- Tatmin edici standartların oluşturulup oluşturulmadığı,
- Kaynakların etkin ve verimli bir şekilde kullanılıp kullanılmadığı,
- Organizasyonun hedeflerine etkin bir biçimde ulaşip ulaşmadığı,

hususlarının belirlenmesi ve yöneticiler ile diğer üyelerin görev ve sorumluluklarını etkin bir biçimde yerine getirmelerine destek olmak amacıyla, tüm işlemlerin ve kontrollerin iç denetçilerce nesnel ve sistematik bir şekilde gözden geçirilmesi ve onaylanmasıdır.

İç denetim fonksiyonunun yeterli ve etkin bir biçimde yürütülmesi, yönetim hedeflerinin gerçekleştirilmesinin güvence altına alınmasını sağlamaktadır. Güçlü bir iç denetim, işletmedeki denetim mekanizmalarının sağlıklı çalışmasına katkıda bulunur. Bu yolla operasyonel risklerin, dolandırıcılığın ve gelir kaybının oluşması engellenerek işletmenin verimliliği ve rekabet gücü artar⁶. Organizasyonlar büyüyüp kompleks bir hal aldıkça ilave operasyonel problemler doğmakta ve bunların çözümü için iç denetim birimlerine başvurulmaktadır. Bu çerçevede iç denetim, operasyonel birimlerin belirlenen politikalara uyumunda, etkin bir kontrolün ve birlikteliğin sağlanmasında rol oynamaktadır⁷.

Son yıllarda başta ABD’de olmak üzere Avrupa’da ve tüm dünyada görülen hileli finansal raporlama uygulamaları ve iflaslar, işletmelerdeki iç

⁴ <http://www.tide.org.tr/faaliyetler5.html>, 03.08.2007

⁵ SAWYER, L. B. **Sawyer’s Internal Auditing, The Practices Of Modern Internal Auditing**, The Institute of Internal Auditors, Almond Springs, Florida, 1981, s. 6.

⁶ SEVİĞ, Veysi. İç Denetim Enstitüsü, Dünya Gazetesi, 23.06.2003, [http://www.turmob.org.tr/turmob/basin/23-05-2003\(1\).htm](http://www.turmob.org.tr/turmob/basin/23-05-2003(1).htm), 25.08.2007

⁷ WHITTINGTON, Ray O. ve PANY, Kurt. **Principles of Auditing and Other Assurance Services**, Irwin McGraw-Hill, 1998, s. 722.

denetim eylemlerinin etkinliğini artırma çabalarının yoğunlaşmasına neden olmuştur. Giderek daha fazla sayıda kurum, mesleki iç denetim uygulamalarından yararlanmaya başlamaktadır. Bu durum, Avrupa’da gerek kamu gerekse özel sektördeki iç denetçilerin sayısındaki artıştan anlaşılabilir. Bu gelişme, kurumların mevcut yönetim, risk yönetimi ve iç kontrol süreçlerinin etkinliğini göstermelerini gerektiren yasalar ve düzenlemelerle daha da hızlanmıştır. Çünkü iç denetim faaliyeti kurum yönetimine destek olmak için özel olarak konumlandırılmış bir faaliyettir.⁸

Yaşanan bu gelişmeler ışığında iç denetim alanında ihtiyaç duyulan nitelikli kişilerin yetiştirilmesi ve mesleğe kazandırılması amacıyla, dünyadaki çeşitli meslek otoriteleri tarafından iç denetim mesleki yetkinlik statüleri oluşturulmuştur. Bu otoritelerin en önemlilerinden birisi olan İngiltere ve İrlanda İç Denetim Enstitüsünce oluşturulan mesleki yetkinlik statüleri, günümüzde mesleğin ihtiyaç duyduğu eğitim, kişisel donanım ve becerileri göstermekte ve ülkemizde de mesleğin geliştirilmesi ve etkinliğinin artırılması açısından aranması gereken standartlar konusunda fikir vermektedir.

3. İNGİLTERE VE İRLANDA İÇ DENETÇİLER ENSTİTÜSÜ MESLEKİ YETKİNLİK STATÜLERİ

A) İÇ DENETİM VE İŞ RİSKİ ALANINDA SERTİFİKALI MESLEKİ YETKİNLİK STATÜSÜ – (CertIA)

İç Denetim ve İş Riski Alanında Sertifikalı Mesleki Yetkinlik Statüsü, uluslararası iç denetim enstitüsü mesleki yetkinlik statüsü alanında ilk mesleki yetkinlik düzeyidir. Bu mesleki yetkinlik statüsü iç denetçilerin kurum yönetiminde, iç denetim ve iletişim konularında sahip olması gereken gerekli bilgi ve becerilerin kazanılmasını amaçlamaktadır. Özellikle genel müdürlük yolunda amaçlanan kariyerlerde, bir süre iç denetçi olarak çalışmış olmak aranan özellikler arasında yer almaktadır⁹. İç denetim danışma kurulu bu mesleki yetkinlik statüsüne sahip denetçilerin isimlerinin önüne bir unvan olarak “*CertIA*” kullanılmasını kabul etmiştir¹⁰.

⁸ İç Denetim, Avrupa İç Denetim Enstitüleri Konfederasyonu Konum Raporu, Şubat 2005, s. 15.

[http://www.tide.org.tr/tideweb/resimler/upload/Documents/ECIA_KonumRaporu_Subat2005%20\(2\).pdf](http://www.tide.org.tr/tideweb/resimler/upload/Documents/ECIA_KonumRaporu_Subat2005%20(2).pdf), 20.08.2007

⁹ <http://www.iaa.org.uk/qualifications/portfolio>, 20.08.2007

¹⁰ The Institute of Internal Auditors-UK and Ireland, Qualifications Prospectus 2007/07, www.iaa.org.uk, 09.09.2007

İç denetim ve iş riski alanında sertifikalı mesleki yetkinlik statüsü iç denetim alanında yeni kişiler için ideal bir mesleki yetkinlik statüsü olup; iç denetim alanında uygulamaya dönük temel becerilerin ve kavramların kazandırılmasını amaçlayan ve gelecekteki çalışmalar için bir bakış açısı kazandırmayı hedefleyen mesleki statüdür. Bu mesleki yetkinlik statüsü, teori ve pratik alanda bilgilerin harmanlanmasını sağlayarak bugünün iş yaşamında son derece faydalı yeteneklerin kazandırılmasını amaçlamaktadır. Bu mesleki yetkinlik statüsünde genel olarak amaçlanan, katılımcıları kurum yönetiminde, risk yönetimi ve iç denetim alanlarında yetenekli kılmak ve üstün özelliklerle donatmaktır. İç denetim ve iş riski alanında sertifikalı mesleki yetkinlik statüsü belgesi almış kişiler;

- İç denetim alanında mesleki kariyer gerçekleştirebilirler,
- Yetenek ve becerilerini karşılaşılan günübürlük durumlara karşı uygulayabilirler,
- Yönetime daha iyi hizmet ederek organizasyona değer katabilirler

İç denetim ve iş riski alanında sertifikalı mesleki yetkinlik statüsü eğitimi dört modül ve bir kişisel gelişim ve görev tamamlama süreçlerini içermektedir. Dört modül aşağıda yer aldığı gibidir.

- Kurumsal yönetim ve risk yönetimi
- İç denetim-araç ve teknikler
- Denetimde etkin hizmet
- İletişim ve müşteri-denetçi ilişkisi

Eğitim sürecine giriş için herhangi bir şart aranmayan bu mesleki yetkinlik statüsünde eğitim süresi adaya bağlı olarak 6 aydan maksimum iki yıla kadar sürebilmektedir. Yaklaşık olarak eğitim 190 ders saatinden oluşmaktadır. Bundan sonrası personel gelişim programı kapsamında sürdürülmektedir. Bu süreç çalışma kitaplarının okunması, staj devresinin geçirilmesi ve verilen görevlerin tamamlanması ile son bulmaktadır¹¹.

B) İÇ DENETİM VE İŞ RİSKİ ALANINDA DİPLOMALI MESLEKİ YETKİNLİK STATÜSÜ – (PIIA)

İç Denetim ve İş Riski Alanında Diplomalı Mesleki Yetkinlik Statüsü, iç denetim mesleki kariyerinde daha ileri bir gelişim aşamasını

¹¹ <http://www.iaa.org.uk/qualifications/certificate>, 20.08.2007

oluşturmaktadır. Bu mesleki yetkinlik statüsü ilk diplomalı iç denetim mesleki yetkinlik statüsüdür. İç denetim ve iş riski alanında diplomalı mesleki yetkinlik statüsü iç denetim, risk yönetimi, kontrol ve yönetime ilişkin ilke ve uygulamaları içermektedir. Aynı zamanda bu mesleki yetkinlik statüsü yönetim ve muhasebe uygulamalarını değerlendirebilme yeteneği de kazandırmayı amaçlamaktadır. Zira iç denetim elemanları organizasyonlarda değişen çalışma ortamını ve anlayışını dikkate alarak geleneksel denetim yaklaşımının fonksiyonel olmadığını fark etmeye başlamışlardır¹².

Bu mesleki yetkinlik statüsü eğitimi, beş teorik modül ve bir seçenekli yetenek modülünden oluşmaktadır¹³. Bu mesleki yetkinlik statüsüne sahip olmak isteyen denetçilerin, eğitimini içeren modüller aşağıdaki gibidir¹⁴:

- Organizasyon ve yönetim: kavramlar ve uygulamalar
- Muhasebe ve finansal sistem
- İç denetim
- Bilgi sistemleri denetimi
- Kurumsal yönetim ve risk yönetimi

Seçenekli yetenek modülleri ise;

- a) İletişim ve müşteri-denetçi ilişkisi
- b) Denetimde etkin konuşma

Bu mesleki yetkinlik statüsünde sınavların, yetenek ve mesleki tecrübe modüllerinin tamamlanması için üç yıllık bir süre öngörülmüştür. Mesleki yetkinlik statüsü iç denetim alanında kariyer yapmak isteyen kişiler için düşünülen ilk basamağı oluşturmaktadır. Mesleki yetkinlik diplomasına sahip denetçilerin iç denetim alanında yetenekli ve belirli beceri ve özelliklere sahip olduğu kabul edilmektedir.

¹² DEMİRBAŞ, Mahmut. “İç Kontrol ve İç Denetim Faaliyetlerinin Kapsamında Meydana Gelen Değişimler, İstanbul Ticaret Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi, Yıl: 4 Sayı: 7, Bahar 2005, s. 174.

¹³ Diploma in Internal Audit Practice, www.iaa.org.uk, 20.08.2007

¹⁴ Recognition Leaflet 3.9, Accountancy and financial Institutions, www.open.ac.uk/credit-transfer, 20.08.2007

C) YÖNETİM VE İÇ DENETİM ALANINDA ÜST DÜZEY DİPLOMALI MESLEKİ YETKİNLİK STATÜSÜ – (MIIA)

Bu mesleki niteliğe sahip kişiler Uluslararası İç Denetçiler Enstitüsü (IIA) üyesi olup yönetim ve iç denetim alanında üst düzey diploma almış kişilerdir. Mesleki niteliğe sahip kişiler iç denetim alanında özel yeteneklere sahip olmak isteyen muhasebe alanında bilgili, tecrübeli ve kıdemli denetçilerden oluşmaktadır. 2005 yılında geniş kapsamlı bir şekilde ele alınıp kuralları oluşturulan bu mesleki yetkinlik statüsü, temel iç denetim uygulamaları ve geniş bir içerik kapsamında stratejik yönetim ve risk değerlendirme konularında bilgi sahibi olunmasını amaçlamaktadır¹⁵. Söz konusu mesleki niteliğin kazanılması ile birlikte önceden sahip olunan mesleki özellikler kaybedilmemektedir. Bu mesleki yetkinlik bir üst kimlik olarak kazanılmaktadır¹⁶.

Mesleki niteliğe sahip olabilmek için, bir vaka etüdü, makaleler ve çoktan seçmeli sorulardan oluşan bir sınavı geçmek ve gerekli mesleki tecrübeye sahip olmak gerekmektedir. Mesleki yetkinlik statüsü kazanıldıktan sonra iç denetçiler mesleki gelişimlerini sürdürmeye teşvik edilmekte ve mesleki yetkinlik statüsü ile iç denetçiler kariyerlerinde yükselmektedirler. Bu önemli deneyim, aşağıda yer alan bilgi ve yeteneklerin kazanılması ile mümkün olmaktadır. Bunlar;

- Yönetim seviyesinde iç denetçinin yetenek sergilemesi,
- Denetim komitesi ile etkin çalışmak ve üst düzey yönetim şeklinde davranmak,
- İç denetim fonksiyonuna stratejik bir bakış açısı getirmek,
- Üst düzey yöneticilere yüksek seviyede güven sağlamak,
- İç denetim görevinde profesyonel bağımsızlığı devam ettirmek.

Bu mesleki yetkinlik statüsüne sahip olmak için adayların aşağıda yer alan bir takım özelliklere sahip olması gerekmektedir. Bunlar;

- İç denetim mesleki uygulama diploması (PIIA) alınmış olmak,
- (A) düzeyinde CCAB (Muhasebe Danışma Komitesi) muhasebe yeterliliğine sahip olmak,

¹⁵ <http://www.iaa.org.uk/qualifications/portfolio>, 20.08.2007

¹⁶ <http://www.iaa.org.uk/qualifications/advanceddiploma>, 20.08.2007

- Üst derecede yetkinlik veya tanınmış bir profesyonel niteliğe sahip olduğu hususunda Enstitü tarafından onaylanmış bir belge olmalı veya direkt yönetim ve iç denetim alanında üst düzey diplomalı mesleki niteliğe sahip olabilmek için üst düzey yönetici olarak üç yıldan fazla tecrübe gereklidir.
- Hiçbir sınav şartı aranmaksızın bu mesleki yetkinlik statüsünün kazanılabilmesi için üst düzey yönetici olarak üç yıl çalışmış olmak gerekmektedir.

Mesleki niteliğin kazanılmasında eğitim çalışmaları dört teorik modülden, bir yetenek modülünden ve bir profesyonel tecrübe modülünden oluşmaktadır. Teorik dört modül aşağıdaki gibidir:

- Stratejik yönetim
- Finansal yönetim
- Risk değerlendirme ve denetim yönetimi
- İleri derecede iç denetim saha çalışması

Yetenek bölümü ise; üst düzey ticari iletişim yeteneğinin kazandırılmasını amaçlamaktadır. Profesyonel mesleki tecrübe bölümü ise bir çalışan olarak sahip olunan sorumluluklar ve bu sorumlulukların sonuçları ile yeteneklerin özetidir¹⁷. Bu mesleki yetkinlik statüsüne sahip kişiler, ileri düzeyde yönetim, finansal yönetim ve işletme analizi, ileri düzeyde bilgi sistemleri denetimi, ileri düzeyde iç denetim konularında yeteneklidirler. Mesleki yetkinlik statüsüne sahip kişiler risk kontrolü, kurumsal yönetim ve denetim komiteleri ile ilgili konularda çalışmalar yapmaktadırlar¹⁸.

Mesleki sınavları geçmek ve yetenek bölümü ile profesyonel tecrübe bölümünü tamamlamak için üç yıllık bir süre öngörülmüştür. Bulunulan mesleki statüye bağlı olarak 800 ile 1000 saat arasında süren bir eğitim çalışması ve ilave bir profesyonel tecrübe kazanma süresi sonucunda üst düzey diploma alınabilmektedir. Teori bölümü 200 ile 250 saat arasında olmaktadır. Teori bölümünde gerekli eğitim çalışması, araştırma, tartışma, görev tamamlama, olaylar karşısında tepki verme ve sınav hazırlıkları

¹⁷ <http://www.iaa.org.uk/qualifications/advanceddiploma>, 20.08.2007

¹⁸ Recognition Leaflet 3.9, Accountancy and financial Institutions, www.open.ac.uk/credit-transfer, 20.08.2007

kısımlarından oluşmaktadır. Yetenek bölümü ise 22 saattir. Bu bölüm, sadece üst düzey diploma almak isteyen adaylar için zorunludur.

Mesleki yetkinlik statüsüne sahip kişiler, mesleki etik kurallarına ve Uluslararası İç denetim Enstitüsünün (IIA) standartlarına uymakla yükümlüdürler. Etik kurallarının ve standartların ihlâli halinde soruşturmaya ve disiplin cezalarına tâbidirler¹⁹.

D) BİLGİSAYAR DESTEKLİ DENETİMDE MESLEKİ YETKİNLİK STATÜSÜ - (QiCA)

Bugünün küreselleşen dünyasında her organizasyon bilgisayar sistemini kullanmaktadır. İş yaşamında rekabet edilebilirliğin sürdürülebilmesi ancak en son teknolojinin kullanılması ile mümkündür. Mevcut sistemin kontrolünü sağlamak ve yaşanan gelişmeler sonrasında kontrol konularını ve riskleri anlamak, her organizasyon için önemlidir. İngiltere ve İrlanda İç Denetçiler Enstitüsü, The Qualification in Computer Auditing (QiCA) olarak adlandırdığı Bilgisayar Destekli Denetimde Mesleki Yetkinlik statüsü ile risk, kontrol ve diğer yeni gelişmeler sonrası ortaya çıkan durumlar karşısında kontrolü ve güvenilirliği sağlamayı amaçlamaktadır. Bu kapsamda gerekli yetenek ve beceriyi kazandırmak amacıyla bu mesleki yetkinlik statüsünü öngörmektedir. Bu mesleki yetkinlik statüsü organizasyonun bilgi sistemini en derinlerine kadar kavramaya yönelik teorik ve pratik bilgiler kazandırmayı amaçlamaktadır. ABD İç Denetim Enstitüsünün “Yeni Uygulamalar Aracılığıyla İç Denetimin Güçlendirilmesi” başlıklı raporu, iç denetçilerin profilini değiştiren ve mesleğin yeni rolüne işaret eden nitelikte birkaç eğilim belirlemektedir. Bunlar arasında veri güvenliği yeni yüzyılın en önemli risklerinden biri sayılmaktadır. Bu alanda iç denetim elemanlarının uzmanlıkları sayesinde organizasyonlara yardımcı olabileceklerinden bahsedilmektedir²⁰.

¹⁹ İç Denetim, Avrupa İç Denetim Enstitüleri Konfederasyonu Konum Raporu, Şubat 2005, s. 24.

[http://www.tide.org.tr/tideweb/resimler/upload/Documents/ECIIA_KonumRaporu_Subat2005%20\(2\).pdf](http://www.tide.org.tr/tideweb/resimler/upload/Documents/ECIIA_KonumRaporu_Subat2005%20(2).pdf), 20.08.2007

¹⁹ <http://www.iaa.org.uk/qualifications/advanceddiploma>, 20.08.2007

²⁰ DEMİRBAŞ, Mahmut. “İç Kontrol ve İç Denetim Faaliyetlerinin Kapsamında Meydana Gelen Değişimler”, İstanbul Ticaret Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi, Yıl: 4, Sayı: 7, Bahar 2005, s. 172.

Bu mesleki niteliğe sahip denetçilerin organizasyonlarda hizmet verdiği yönetim kademesi gelişmekte ve ayrıca işletmeye değer katımı sonucunda mesleki yetkinlik statüsüne sahip denetçinin de kendi statüsü yükselmektedir²¹. Bilgisayar destekli denetimde mesleki yetkinlik statüsü bugünün önde gelen yöneticileri tarafından gerekliliğine inanılan ve saygı duyulan bir statüdür²². Mesleki yetkinlik statüsünün kazanılması ancak geniş ve derin bir eğitim çalışması sonucunda yönetim ilkelerine duyarlı ve uygulamaya dönük bilgi sistemleri denetimi ile bilgisayar ağları ve işletim sistemi denetimi konusunda denetim tekniklerinin öğrenilmesi ile mümkün olmaktadır. Bu mesleki yetkinlik statüsü teknoloji alanında özel bilgi sahibi denetçilerin yetiştirilmesini öngörmektedir. Mesleki yetkinlik statüsüne yönelik eğitim aşağıdaki modülleri içermektedir²³:

- Ticari Bilgi Sistemleri Denetimi (BISA)
 - İleri Düzeyde Bilgi Sistemleri Denetimi (SISA)
- ve 1600 saatlik bilgisayar denetim tecrübesi

İleri düzeyde bilgi sistemleri denetiminden önce ticari bilgi sistemleri denetimi hakkında bilgi sahibi olunmalıdır. Daha sonra diğer bilgi sistemleri hakkında eğitim çalışmaları sürdürülmektedir.

4. GENEL DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Başta ABD ve İngiltere olmak üzere birçok ülkede yaşanan finansal sarsıntılar sonucunda denetimin önemi artmış, ulusal ve uluslararası alanda ciddi bir takım düzenlemeler gerçekleştirilmiştir. Özellikle Sarbanse Oxley Kanununun yürürlüğe girmesi ve iyi kurumsal yönetime yönelik arayışlar bu süreçte iç denetimin önemini artırmıştır. Güvence hizmetlerine duyulan ihtiyaç bugünün iş yaşamında hem sağlıklı bir işletme yönetiminin sağlanmasında, hem rekabet edebilirliğin gerçekleştirilmesinde ve hem de ekonomide finansal skandalların önlenmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Bu ihtiyaçların karşılanması amacıyla işletmelerde iç denetimin daha da

²¹ The Institute of Internal Auditors-UK and Ireland, the Qualification in Computer Auditing (QiCA), www.iaa.org.uk, 20.08.2007

²² The Institute of Internal Auditors UK and Ireland, Qualification in Computer Auditing (QiCA), www.iaa.org.uk, 20.08.2007

²³ Recognition Leaflet 3.9, Accountancy and financial Institutions, www.open.ac.uk/credit-transfer, 20.08.2007

güçlendirilmesi ve geliştirilmesi gerekliliği ön plana çıkmıştır. Bu amaçla İngiltere ve İrlanda İç Denetim Enstitüsü, değişik yetenek ve bilgi düzeylerine sahip dört farklı mesleki yetkinlik statüsü oluşturmuştur. Oluşturulan mesleki yetkinlik statüleri iç denetçilerin mesleki yetkinlik kazanmalarını amaçlamaktadır.

İç denetimin etkinliği, tüm organizasyon aşamalarının güvenilirliğine bağlıdır. Mesleki yetkinlik statüleri organizasyonlarda güven tesisinde de son derece önem arz etmektedir²⁴. Mesleki yetkinlik statülerinin sağladığı güvence, yönetimin kontrol çerçevesinin ve uygulamalarının sağlamlığını etkilemekte ve karar alma mekanizmalarının başarısını sağlamaktadır. Üst yönetimin karar verebilmek için yüksek kalitede bilgiye duyduğu ihtiyaç söz konusu mesleki yetkinliklere sahip personelin organizasyon içerisine istihdam edilmesi ile zamanlı, eksiksiz ve doğru bir şekilde karşılanabilecektir.

ABD İç Denetim Enstitüsünün “*Yeni Uygulamalar Aracılığıyla İç Denetimin Güçlendirilmesi*” başlıklı raporu, iç denetçilerin profilini değiştirmiş ve mesleğin yeni rolüne işaret eder nitelikte eğilimler belirlemiştir. Her bir eğilim iç denetim açısından çeşitli zorlukları beraberinde getirmekle birlikte yeni fırsatlar da sunmaktadır. Söz konusu eğilimler çerçevesinde İngiltere ve İrlanda İç Denetim Enstitüsünce oluşturulan mesleki yetkinlik statüleri iç denetçilerin mesleki gelişimlerini amaçlayan kariyer aşamalarıdır.

Gün geçtikçe kamu ve özel her türlü kurum ve kuruluşta önemi daha da iyi anlaşılan iç denetim, gelecekte teknolojik gelişmelerin sağlayacağı yeni olanakların yardımı ile iyi kurumsal yönetimin en sağlam güvencesi olacaktır. Etkin bir kurumsal gelecek kurmayı hedefleyen iç denetim anlayışı, oluşturulan mesleki yetkinlik statüleri ile bu amacına daha çabuk ulaşacaktır.

²⁴ http://www.kanav.com/jetspeed/portal/ns/nuestros_partners.psmlijsessionid, 20.08.2007

KAYNAKÇA

- ATAMAN AKGÜL, Başak. İç Denetimde Yeni Yaklaşımlar, Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, Cilt:4, Sayı:3, Eylül 2002.
- DEMİRBAŞ, Mahmut. “İç Kontrol ve İç Denetim Faaliyetlerinin Kapsamında Meydana Gelen Değişimler, İstanbul Ticaret Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi, Yıl:4, Sayı:7, Bahar 2005.
- Diploma in Internal Audit Practice, www.iaa.org.uk, 20.08.2007
- <http://194.143.187.55/pass/main.asp?StoryID=6466&Pagetype=4>, 20.08.2007
- http://www.gaapweb.com/library/professional_bodies/iaa.html, 20.08.2007
- <http://www.iaa.org.uk/qualifications/advanceddiploma>, 20.08.2007
- <http://www.iaa.org.uk/qualifications/certificate>, 20.08.2007
- <http://www.iaa.org.uk/qualifications/portfolio>, 20.08.2007
- http://www.kanav.com/jetspeed/portal/ns:/nuestros_partners.psm;jsessionid
- <http://www.tide.org.tr/faaliyetler5.html>, 03.08.2007
- Institute of Internal Auditors - UK and Ireland, http://www.gaapweb.com/library/professional_bodies/iaa.html, 20.08.2007
- İç Denetim, Avrupa İç Denetim Enstitüleri Konfederasyonu Konum Raporu, Şubat 2005, [http://www.tide.org.tr/tideweb/resimler/upload/Documents/ECIIA_KonumRaporu_Subat2005%20\(2\).pdf](http://www.tide.org.tr/tideweb/resimler/upload/Documents/ECIIA_KonumRaporu_Subat2005%20(2).pdf), 20.08.2007
- Recognition Leaflet 3.9, Accountancy and Financial Institutions, www.open.ac.uk/credit-transfer, 20.08.2007
- SAWYER, L. B. Sawyer’s Internal Auditing, The Practices of Modern Internal Auditing, The Institute of Internal Auditors, Almond Springs, Florida, 1981,
- SEVİĞ, Veysi. İç Denetim Enstitüsü, Dünya Gazetesi, 23.06.2003.
- [http://www.turmob.org.tr/turmob/basin/23-05-2003\(1\).htm](http://www.turmob.org.tr/turmob/basin/23-05-2003(1).htm), 25.08.2007

The IIA makes changes to its qualifications, The Institute of Internal Auditors-UK and Ireland, the Qualification in Computer Auditing (QiCA) , www.iaa.org.uk, 20.08.2007

The Institute of Internal Auditors-UK and Ireland, Qualifactions Prospectus 2006/07, www.iaa.org.uk, 09.09.2007

WHITTINGTON, Ray O. ve PANY, Kurt. Principles of Auditing and Other Assurance Services, Irwin McGraw-Hill, 1998.